

Misc. 6° Q.

Kat. Misc. I, 63.

75
15
D. D. B. V.
DISSERTATIO THEOLOGICA
DE

CHRISTO HOMINE OBLI-
GATIONE LEGVM DIVINARVM
ANTECEDENTE ET EX-
TERNA SOLVTO

QVAM
SVB VMBONE

VIRI SVMMÆ REVERENDI, EXCELLENTISSIMI AMPLIS-
SIMI, AC DOCTISSIMI

SIGISM. IACOBI BAVMGARTEN

S. S. THEOL. DOCT. EIVSDEMQUE IN REGIA FRIDE-
RICIANA PROFESS. PVBL. ORDIN.

PRAECEPTORIS AC PATRONI SVI AETER-
NVN DEVENERANDI

D. SEPT. M DCC XXXXII.

ERVditorVM EXAMINI SVBIICIET

AVCTOR

IOANNES NICOLAVS KIRCHHOFF

MAGDEBVRGENS.

HALÆ MAGDEBVRGICAE, 1748.

TYPIBVS IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI, ACAD. TYPOGR.

INCLVTAE
REIPVBLICAE MAGDEBVRGENSIS
SENATVI

SPLENDIDISSIMO,
VIRIS

ILLVSTRI, GENEROSISSIMO, AMPLISSIMIS, CON-
SVLTISSIMIS, PRAENOBILISSIMIS, DOCTISSI-
MIS, MAXIMEQVE STRENVIS,

DOMINIS,

PRAESIDI,
CONSVLIBVS,
SYNDICO ET QVÆSTORI,
PRAETORI
SENATORIBVS

RELIQVISQVE MEMBRIS DIGNISSIMIS

PATRIBVS PATRIAE

DE RE ET PVBLICA ET LITTERARIA
MERITISSIMIS

DOMINIS

PATRONIS ET FAVORIBVS,
PIA MENTE SEMPER COLENDIS

DEBITA ANIMI VENERATIONE
SVMMPERE COLENDIS
HASCE STVDIORVM SVORVM PRIMITIAS
IN GRATISSIMI ANIMI TESSERAM,
IVNCTIS ARDENTISSIMI VOTIS,
VT FAVSTA QVAEVIS SVMMVM NVMEN IN INCLVTVM
HVNC ORDINEM IVBEAT,

SACRAS ESSE VVLT

AVTOR OBSTRACTISSIMVS.

PROOEMIUM

Quodsi mihi a natura tanta ingenii vis concessa esset, ut, quidquid grauioris momenti mihi libitum sit, ita adfabre, ita concinne eleganterque typis mandare polle-rem: nullus dubitarem, fore, ut apud aequum rei arbitrum non audaciae solum, verum etiam rei iam dudum confectae suspicionem effugiam. Verum tantam ingenii vim longe mihi est optare quam sperare facilius. Vbinam igitur gentium fui, quid molitus sum, quidue consilii cepi? Nihilne me curta virium supellex, nihil grauissima & implicata rei indoles, nihil autoritas summorum virorum, quorum industriam operamque haec doctrina iam pridem exercuit, deterrere potuerunt? Conscius omnino optime sum virium tenuitatis, diu multumque etiam mecum luctatus sum, priusquam animum ad tirocinium hoc ponendum appellerem, nec vnquam fecissem, nisi eorum, quorum mea salus interfuit, & praeceptoris maxime, cui plus quam vitam debeo, beneficia memet mihi eripuissent, arctissimoque obligationis vinculo adstrinxissent. Doctrinam vero, quam pertractandam sumsi, grauissimam maximeque intricatam esse non ignoro. Verum nolite, **LECTORES**, conamina mea qualiacunque indignari, vobiscum potius reputate, me consilium istud cepisse, non quidem ut alios, sed omnia me ipsum, argumentum, quod elegi, curatius meditando, rectius edocerem. Nec omnino me fugit, rem omnem iam pridem confectam exantlatamque esse theologorum summorum opera & industria. Quid vero vetat? veteranis illis militibus me tironem adiungere, praefertim

A

fertim

DISSERTATIO THEOLOGICA

2

ferim in doctrina, ab infunitorum hominum rabie vndique allatrata. Quis enim est? qui nesciat, quanto agmine omnium doctrina de seruatoris nostri persona sit experta aggressorum insultus, non tamen est, quod hydra haec lernaea nostris pro dolor! temporibus exstincta iaceat, crescit in dies singulos hostium numerus, longe lateque serpunt pravi peruerforum hominum conatus, equis quadrigisque veritatem hanc labefactare tentantes? Quid magis igitur in votis habere possem, quam vt huiusmodi farinae mortales miseri hisce in rectam abducerentur viam. Verum quid conuictione aliorum difficilius? Confido interim vos, LECTORES, conaminibus meis exiguis album adiecturos calculum, sicque per humanitatem vestram laboris mei lacunas suppleturos. Ceterum ordinem hunc secutus sum: primum notiones principiaque quaedam ex I.N. et Theol. desumptas praetexui. Deinde argumentationem ipsam aggressus sum. Coronidis denique loco consuetaria quaedam dogmatica adieci. Destinaueram quidem ab initio aduersarii cuiusdam recentioris in ephemeridibus literariis commemorati argumentis conuel- lendis operam meam, temporis vero iniuria propositum fecit irritum. Specialiorem ordinem capita paragraphorum in mar- gine indigitabunt.

§. I.

de obligatione
in genere.

Vncti nostri mediatoris IESU CHRISTI obligationem rite no- bis disquisituris, id ab initio agendum erit, vt vocum si- gnificationes recte figendo, veritatesque ex philosophia practica desumptas nonnullas ceu principia praemittendo, omnes ambiguitatum latebras deuitemus. In his sibi primum vindicat locum obligationis vox, quam, vt paullo altius rem deriue- mus, generalius definimus per connexionem elaterum animi cum actionibus (*). Elateres animi sunt repraesentationes appetiti- onis auersationisque causae impulsivae (per Psychol.), quae si ap- petitionis auersationisque sensitivae sunt, dicuntur stimuli; si distinctae, motiuae sunt. Vnde duplex obligationis species emanat; hanc vocant moralem, illam non moralem (**).

(*) Desi-

DE CHRISTO HOMINE OBLIGATIONE &c. 3

(*) Definitionem hanc κατ' ἀναλογίαν esse compositam nemo non videt, nec prorsus vsu loquendi destituti sumus CL. DARGES in iure nat. eam sic definit: est connexio rationum cum actionibus, quae facile cum nostra conciliari potest, nisi quod rationes has propius determinauimus.

(**) In quaestione, vtrum detur eiusmodi obligatio brutorum, facile ἐπέχειν cum aliis eligo, dum adhuc sub iudice lis est, nec cuiusuis curtam cognitionis nostrae de brutorum animabus supellestem peccantis saluam mouebit.

§. 2.

Propius igitur rei accedendo de obligatione morali (§. 1.) de obligatione potissimum solliciti sumus, quae in genere considerata consistit in connexionem motiuorum cum actionibus (*). Connexio vero nobis dicitur actuarius nexus inter actionem et motiua. Hinc mirifice differunt inter se obligans et paraeneticus, nexum hunc tantum significans.

(*) Illustr. WOLFII definitionem adoptauimus conf. illustr. HEINECCI institutiones I. N. §. 768. et THOMASTI iurisprud. diu. lib. I. cap. I. §. 134. PUFFENDORFII in I. N. et G. aliam, sed vt ipse fatetur, obligationis passiuae suppeditauit notionem lib. I. cap. VI. §. VI. edit. Barbeyrac. est, inquit, qualitas moralis operatiua, per quam tenemur fugere aut pati aliquam rem. Ecquid opus est? crambem hac de re litigantium recoquere, actum ageremus, si in constringendis telis contra hanc notionem iaculatis a Iureconsultis potissimum, VLPIANI notionem secutis, operam perderemus, cum tanti momenti non sunt, atque a multis iam declinata.

§. 3.

Fluit igitur ex notione nostra I. ad obligationem moralem requiri intellectus voluntatisque vsus. Obligatio enim est connexio motiuorum cum actionibus (§. 2.): motiua sunt repraesentationes appetitionis auersationisque rationalis seu volitionis nolitionisque causae impulsivae (§. 1.). Adeoque in obligatione adsunt repraesentationes distinctae aequae ac volitiones; quae facultatem duplicem supponunt in entre, facultas distinctae sibi aliquid repraesentandi, efficit intellectum; volendi, voluntatem (per princ. Psychol.). Hinc ad obligationem moralem

A 2

requi-

DISSERTATIO THEOLOGICA

4
 requiritur intellectus voluntatisque usus. Iam bruta intellectu et voluntate destituti sunt, hinc nec moraliter obligari queunt (§. 1.). Ens intellectu voluntateque praeditum dicitur spiritus (per Psychol.) adeoque solus spiritus moraliter obligari potest.

§. 4.

de libertate ad
 obligationem
 necessaria.

II. Ad obligationem moralem libertatem requiri ex no-
 stra definitione hac ratione eruere possumus. In obligatione
 connectuntur motiua cum actione (§. 2.). Actio per obliga-
 tionem ad existentiam transferenda (§. 2.), est determinatio, quae
 rationem sufficientem in ipso agente habet (per princ. Ontol.),
 hinc in potestate agentis posita est, quae est actio spontanea
 (per princ. Psychol.). Connectitur vero cum motiuis (§. 2.),
 quae constituunt lubitum distinctum, (per Psychol.) adeoque
 est actio cum lubitu distincto coniuncta, quae dicitur actio li-
 bera (per Psychol.): actio libera supponit facultatem, quam liber-
 tatem vocant, hinc omnis obligatio moralis requirit libera-
 tem (*). Actio libera non solum spontanea est, sed & ratione
 executionis libera sit necesse est (per Psychol.), seu actionis op-
 positum mihi aequae physice possibile esse debet (**), nec minus
 moraliter libera. Quomodo enim actionem absolute et phy-
 sice possibilem legibus repugnantem, quibus tamen per obliga-
 tionem conformanda fuit, obligationi subiiceret? Hinc actio-
 nes absolute et naturaliter necessariae obligatione carent. Op-
 positum enim actionum eiusmodi non habet locum, quis vn-
 quam hominem ad circulationem sanguinis obligatum dicitur?
 Licet in confesso sit, dari actiones liberas circa hos actus mere
 naturales, adeoque & obligationem.

(*) Tantum abest igitur, vt obligatio moralis libertatem tollat, vt eam
 potius confirmet. Quamuis concedamus, libertatem externam per il-
 lam quodammodo restringi, ita, vt obligatio actiones moraliter ne-
 cessarias efficit. Vide sis M. V. WAGNERI tractatum *de libertate* §. 33. 34.

(**) Memoratu dignissima hac de re pronunciat PUFFENDORFIIUS praclau-
 datus in Iure Naturae ex versione Barbeyrac. lib. I. cap. 6. §. 6. *Vne
 des choses qui rendent l'Homme susceptible d'obligation, c'est donc qu'il
 a une volonté capable de se tourner vers l'un ou l'autre des deux côtés
 opposés.*

opposit. & par consequent de se conformer à quelque règle morale &c.

§. 5.

Obligatio est connexio motiuorum cum actionibus, obligatio naturalis est actus (§. 2. cit.), qui agnoscit causam (per Ontol.), quae latitat vel in agentis actionisue indole, vel in arbitrio superioris. Vnde diuersae obligationis moralis remanant species. Si nexus iste proxime ex natura agentis & actionis intelligi potest, oritur obligatio naturalis: si ex superioris voluntate proxime originem trahit, obligationem vocant positiuam seu arbitriariam. Superior vero est aut DEVS aut homo, hinc obligatio arbitriaria, vel diuina vel humana est, pro diuersitate statuum variis praegnans speciebus. Natura omnium finitorum voluntate diuina nititur, adeoque obligatio naturalis suo modo gloriatur diuina, prodiret inde obligatio mixta positiuo-naturalis. Quo vergit: Vox naturae est etiam vox DEI. Praeterea in vnaquaque obligatione discernendum venit ens, quod nexum hunc actuat; et ad quod nexus iste dirigitur. Prius dicitur obligans, posterius obligandum.

§. 6.

Obligatio vel dependet ab ipso agente seu ex agente in se considerato intelligi potest, vel ab alio extra eum posito dependet (§. 5.). Vnde vsu venit inter recentiores I. N. interpretes quosdam, vt obtentu huius considerationis obligationem naturalem, internae; arbitriariam vero, externae nomine induerent (*). Quibus et nos calculum adiecturi, ab interna obligatione omnem proscribimus superioris voluntatem, (§. 5.) quippe quae externa audit, & tantum requirimus, vt nexus iste indeque fluens obligatio in ipsa agentis actionisue natura causam suam inueniat. Licet non plane inficias eamus, eodem iure, quo §. anteced. demonstrauimus, fieri posse, vt obligatio humana interna simul prematur externa sicut forum poli & soli in vnum coalescere possunt diuerso respectu, nulla tamen contradictio nobis obrudi poterit, si ab obligatione interna qua

tali superioris voluntatem relegamus, siquidem non in foro humano solum, verum etiam in foro diuino causa nobis agenda erit, ita ut *LEXVM* acque ac hominem obligatione interna teneri hisce nobis viam demonstrandi pandamus, de quo infra dispicendum erit.

(*) Mirifice quidem inter se discrepant I. N. doctores in componendis hisce notionibus. Alii enim externam obligationem cum perfecta confundentes, eam restringunt ad externam coactionem, quae nostra definitione angustior est; alii vero, quorum antesignanus *Cl. CANZIVS* est in *disciplin. moral. cap. 2. §. 60.* hanc externae struunt notionem: cui tamen iniuria fiat atque priuatum damnosa resistere non liceat, ne maiora mala committantur; Internae vero: quae proficiscitur ex lege, quae nobis semper, quod publice bonum est, iniungit. Absit, ut virum omni laude maiorem obelis notaremus, id tantum monemus, conceptus ipsius obligationis externae ad internam commode referri posse. In internam vero *V. Cl.* nimis rigorosus videtur, ut eam lege circumscriptam pronunciet. Sufficit viros bene multos I. N. praecepta *ἀρετῶν* tradentes a partibus nostris stare, Conf. *PVFENDORFF. l. c. §. 4.* et *CL. DARGES in Institut. jurispr. vniuers. KÖHLERVM* aliosque. Praeterquam obex hic ponitur nobiscum militantibus de omissione mentionis superioris in notione obligationis, cuius interna plane expertus est, quod adhuc sole clarius in obligatione Dei infra clucescet.

§. 7.

de lege. Pergimus iam ad obligationis correlatum, quod legis nomine insignitur, qui terminus cum multis obnoxius sit ambiguitatibus, nostrum erit, ut ad vitandos confusionis scopulos varios istius significatus discernentes adaequatam ipsi adstruamus notionem. Primum lex latissimo et metaphysico sensu nuncupatur quaelibet norma seu propositio enunciata determinationem rationi conformem, unde et determinationes entium abstractorum, quibus mathesis vniuersa occupatur, et concretorum corporum aequae ac animarum legibus fruuntur. Deinde sensu strictiori est norma determinationum moralium, quae in philosophia practica locum potissimum habet. Strictissimo denique et adaequato sensu lex est promulgata superioris voluntas obligans, quam notionem etiam in sequentibus retenturi

DE CHRISTO HOMINE OBLIGATIONE &c. 7

turi sumus. Prono igitur alio inde fluit, ad legem pertinere primum, superiorem hinc et inferiorem adesse debere, deinde obligationem superioris, ubi enim est lex, ibi et obligatio, et externa quidem (§. 6.). In obligatione occurrunt motiua (§. 2.), quae sunt volitionis nolitionis causa impulsivae (§. 1.), iam nihil appetimus nec auersamur nisi sub ratione boni vel mali (per Psychol.), hinc motiua sunt repraesentationes boni malique (§. 2.), repraesentationes mali in lege obuiæ dicuntur poenae, adeoque cum qualibet lege coniunguntur poenae, nec proprie praemia legem efficiunt. Vnde et ICris placuit in definitione legum sanctionis poenalis mentionem iniicere, cuius defectus nostram definitionem arguere non poteris. Porro discrimen legis a pacto exinde in aprico ponitur. Pactum enim est promissio ab altero acceptata, quamdiu adeo non ab altera parte de consensu constat, tamdiu non ad id obligari possumus, hinc obligatio non ex sola alterius paciscentium voluntate pender, uti tamen legislator gloriatur, licet praegressa acceptatione ad pactum seruandum perfecte obligari possumus. Denique cum in lege obligatio adest, de actione lege praescripta idem valebit quicquid (§. 3. et 4.) de obiecto obligationis demonstrauius. Pluribus confectariis commode vacare potest tractatio nostra, quare abs re esset ea in medium proferre.

§. 8.

Leges nituntur obligatione superioris (§. 7.), quae est ar- de lege diuina
bitraria (§. 5.), hinc vel humana vel diuina (§. cit.): leges itaque et humana.
vel diuinae vel humanae sunt. Legum interim humanarum
ea est indoles, ut ex conuentione quadam primordia demum
ceperint, sicut ipsum imperium hominum in alios pactitium ab
initio fuit. Longe vero diuersa est ratio legum diuinarum,
quarum obligatio, sicut DEVS O. M. omnium rerum creaturarum
auctor et stator imperio essentiali in eas fruitur (per princ. Theol.);
non in consensu hominum, sed in ipsa natura circumscrip-
ta est. Sicut obligatio externa pro diuerso respectu et interna esse
potest

DISSERTATIO THEOLOGICA

3
 potest (§. 5.): ita et erga leges diuinas et humanas simul ce-
 teris paribus interna esse potest obligatio.

de obligatione
 antecedente &
 consequente.

§. 9.

Pactum est promissio ab altero acceptata (§. 7.), quod et
 obligationem admittit (§. cit.). Sed ita ut illa consensum alte-
 rius paciscentium excipiat et consequatur, hinc obligatio, quae
 ex pacto pendet, consequens, quae non, antecedens dici potest (*).
 Exinde patet, cum brocardicon verissimum est: ad pactum nem-
 inem cogi posse, obligationem in pacto obuiam ab ea, quae
 legum est, maxime distare, adeoque consequens, non est externa
 obligatio (§. 6.). Etenim omne pactum qua tale, supponit ho-
 minem sui iuris, imperiumque alienum respuit. Antecedens
 igitur obligatio ita comparata est, ut ex ipsa obligandi subordi-
 natione essentiali originem trahat. Cum pactum factum bila-
 terale est, eius obligatio non perfecte coincidit cum interna (§. 6.),
 dum alter nexum hunc alteri possibilem sistit, alter vero consen-
 su facto quasi complementum huius possibilitatis adiicit (§. 7.).
 Denique quum pactum obligatione gaudeat; nonnisi de actio-
 nibus liberis absolute, phyfice et moraliter talibus pacisci licet
 (§. 4.).

(*) Nobis vitio vix verti poterit; quod hanc obligationis speciem inusita-
 ris nominibus designauerimus; sufficit denominationem in ipsa re lati-
 tare. Alii antecedentem; congenitae, consequentem; aduentitiae in-
 signiunt nomine, qui termini tamen ambiguitate omni non carent.

§. 10.

de obligatione
 ad obedi-
 entiam actiuam
 & passiuam
 seu ad poenas.

Haecenus in disquirendis obligationis speciebus nobis po-
 tissimum subiectum, cui inhaeret obligatio, curae fuit, restat igitur,
 ut & obiecti rationem habeamus. Obiectum obligationis
 in genere sunt actiones liberae (§. 2. 4.). Naturalis occupatur in
 conformatione earundem cum dictamine rationis (§. 5. 6.); arbi-
 traria vero cum dictamine superioris (§. 6. 7.). Actus ille dicitur
 obedientia, quae quum et actiua et passiuam sit, obligatio dispe-
 scitur vel in obedientiam actiuam vel passiuam (*). Quarum
 illa est, si quis praescriptas actiones legum patrare tenetur: haec,
 si

mutationes passivas lege praescriptas subire adstringitur, quibus potissimum perpassio poenarum ex violatione legum ortarum annumeranda est.

(*) Multis quidem celeberr. Theologorum haec obedientiae diuisio offendiculo fuit, prorsus vt Theologus Giesensis MENZERS tom. 3. *disput. Giesens. disput. 15. thes. 27. 28. 29. et rom. 2. oper. disput. 7. de Christo pag. 487.* his verbis suam hac de re indignationem profert: *obedientia actiua est conformitas cum lege ac proinde proprie et ex quisi te vocatur obedientia et per se; passiva vero dici solet perpassio poenae violatori inflictae, quae si obedientia dicenda sit, vocabitur e'v πλωττει siue ex consequenti, certe sola et sine concursu obedientiae actiuae non est conformitas cum ipsa lege, quod idem paucis interiectionis applicat ad obedientiam Christi, cui et facile subscribo ad suspicionem contradictionis cum §. 2. amoliendam. Ad passionem enim κατ' αὐτῶ non datur obligatio. Verum enim vero quum poena confectarium violationis legis ceu actionis liberae sit, et res ipsa discrimen indigat, diuisio haec nihil detrimenti capit.*

§. 11.

Obligatio est connexio motiuorum cum actionibus (§. 2.) ad obligatio-
actiones sunt determinationes quae rationem sufficientem ha- nem requiri-
bent in vi aliqua (§. 4.) vbi est vis ibi adest substantia, (per tur persona.
Ontol.) substantia est ens per se subsistens (per Ontol.). Iam
actiones in quas obligatio cadit, sunt liberae (§. 4.) quae ex re-
praesentationibus distinctis fluunt (§. eod.) hae testantur de
intellectu (§. 3. ens per se subsistens intellectu praeditum seu
suppositum intelligens dicitur persona, adeoque nihil nisi
persona obligari potest. Fluit adeo, bruta et res corporeas qua
tales officiorum plane expertes esse (§. 3.). Quamuis res cor-
poreae ex coniunctione cum persona quadam ad obligationis
sphaeram pertrahi possint. Vnde & officiorum corporis hu-
mani moralium doctores praecepta tradunt.

§. 12.

Deus est spiritus perfectissimus (per vtramque Theol.) vtrum Deus
Ioh. IV. 24. spiritus est ens per se subsistens intellectu volun- obligari possit.
tateque praeditum (§. 3.) hinc Deus moraliter obligari potest
(§. 11. 2. et 3.) Enim vero est spiritus perfectissimus, qui omnes
perfe-

perfectiones necessario possidet, adeoque imperium summum in res contingentes spiritus aequae ac reliquas res creatas in vniuersum omnes penes eum essentialiter est (per Theol.), hinc superioris expens externa obligatione legibusque omnino solutus est (§. 5. 6. 7.) Iac. IV. 12. Actor. XVII. 24. Daniel. V. 21. 23. Matth. XXVIII. 17. 18. hinc plenaria independentia moralis cum essentiali illius coalescit. Quum vero ex essentia ipsius hac ratione nulla obligatio erga alium necessario fluat, & obligationem antecedentem DEVS O. M. respuit (§. 9.). Adeoque remota obligatione externa et antecedente remanet interna et consequens (§. 6. 9.). Quodsi vero interne obligatur, nexus in ipsa eius essentia fundatur (§. 6.), essentia autem DEI consistit in complexu omnium perfectionum compossibilium (per Theol.) adeoque omnis eius obligatio nititur perfectionibus ipsius, quae normae stabiles et perpetuae omnium suarum actionum euadunt, ita vt semper optimum eligat, malum contra infinito odio prosequatur. Quae perfectiones inter se tam arte vnitae sunt, vt omnes ad actiones diuinas simul conspirent, vnde et ordo in ipso necessarius certas regulas agendi secum fert, quanquam non inficias eamus, vnam alteramue perfectionem in actionibus diuinis magis minusue se manifestare. Ad obligationem consequentem quod attinet ex Theol. constat reuelata dari promissa diuina, DEVS autem veracissimus est Hebr. VI. 17. 18. Tit. I. 2. et vi sufficiente ad quaevis praestanda callet Pf. XLII. 12. summeque sapiens est Ioh. III. 23. hinc adfunt motiua, quae DEVS cum promissis suis connectit, cumque prouida etiam cura sua receptiuitatem consensumque spirituum finitorum praeuidere possit, pacti conditionem induunt (§. 7.) DEVS igitur ad promissa sua seruanda obligatur ita, vt homo per ipsas has laudatas perfectiones iure fruitur impletionem a DEO veracissimo expectandi, adeoque & obligationem consequentem admittit (§. 9.) (*).

(*). Amplissimus sane se nobis veritatum aperit campus quem emetiri circumscriptae dissertatiunculae limites interdicut. Interim nonnulla silentio praeterire nefas duximus. Quorum vnum est, quod adeo libertas interna obligatione nullam faciat iacturam (§. 4.) quid quodcumque in dubium

dubium sit obligationem eo maiorem esse, quo plura et maiora motiua cum ea coniuncta sunt; DEVS vero pro repraesentatione rerum omnium distinctissima rem cognitione plane exhauriat adeoque plurima et maxima motiua cum actionibus suis coniuncta habeat, obligatio ipsius interna maxima sit. Alterum, quod ex dictis fluit, est, DEVM maxima morali necessitate frui, cum obligatio morale necessitatem inferat (§. 4. Schol.) et idem confirmat supra laudatus WAGNER in tract. de libertate cap. 10. §. 384.

§. 13.

DEVS supremus legislator omnium spirituum finitorum utrum merus homo dici possit exlex respectu legum diuinarum. est (§. 12.), hinc iure fruuntur ipsorum actiones legibus circumscribendi (§. 7.), iam homo est spiritus, intellectu voluntateque limitata gaudens (per Psychol.), hinc omnes homines legibus diuinis obligari possunt. Iam DEVS actu omnes omnium hominum actiones legibus circumscripsit non solum naturalibus (per princ. I. N.), verum etiam positiuis (per Theol. reuel.) Exod. XX. Deut. V. hinc nemo mortalium respectu DEI dici potest exlex. (*) Obligatio haec erga DEVM tanquam a superiore non solum externa (§. 5. 6.), verum etiam, cum ex essentiali subordinatione fluat (§. 12.), & antecedens est (§. 9.).

(*) Licet ex intentione DEI nonnullae leges ad certum mortalium genus restrictae sint, attamen inde nulla potestatis legislatoriae limitatio inferri potest. Praeterea cum limitatus intellectus humanus aequae voluntas facile a vero rectoque aberrare possit, inter diuina beneficia referendum est, quod homines legibus circumscripserit, ne ductu confusionis in perniciem ruant. Hinc mirifice fallunt statum hominum legibus prorsus solutum longe feliciter esse somniantes, praefertim primorum hominum perniciem insequuta. Denique cum iustitia DEI immutabilis sit, leges ipsius aut obedientia actiua aut passiuam necessario implendae sunt, nullaque dispensatio, uti imbecillitas hominum nonnunquam postulat, locum habere potest.

§. 14.

Meritum est actio bona ultra mensuram praescripti legi satisfaciens (*). Quaecunque adeo actio legem non superat homo respectu DEI nihil merere potest. meriti expers est. Iam omnes omnium hominum actiones ita comparatae sunt, ut per naturae corruptionem viribus leges diuinas plene implendi destitutae sint, tantum abest, ut eas-

easdem superare debeant (per Theol. reuel.) hinc nulla actio-
num humanarum meriti particeps fieri potest Hiob XXI. 2.
Rom. XI. 34. 1 Cor. II. 16.

(*) Mirifice quidem inter se dissentiunt eruditi de notione meriti: non tamen
est quod veritati inde elicitee quiddam derogetur quemcunque adopta-
ueris conceptum. Proinde male operam collocarem nostram si in iis
diudicandis lapidem moueremus, contenti erimus si vel sensu latiori
meriti notionem formauissemus.

§. 15.

utrum *ἀντι-
ψύχως*
hominum sit
licita;

Obligatio est connexio motiuorum cum actionibus (§2.),
actio vero debet esse libera non absolute et physice solum, ve-
rum etiam moraliter (§. 4.), quaecunque ergo actio moraliter
impossibilis est, obligationis experta est (§. cit.). Jam vita tan-
quam donum peculiare diuinum DEO Summo numini vnice ac-
ceptum referendum commonstrant sacrae litterae Act. XVII.
25. 26. 28. hinc vsus eius voluntati ipsius conformandus est,
(§. 13.) quae nobis aequae per leges naturales ac positiuas dicti-
tat, vt in ea conseruanda omnem lapidem moueamus. Per
leges enim naturales ad perfectionem nostram quaerendam au-
gendamque obligamur, quod salua vita nostra fieri nequit (per
experient.) leges vero positivae conseruationem vitae nobis in-
iungunt quod ex tenore praecepti V. decalogi satis patet Exod.
XX. 3. Rom. XIII. 14. hinc spontanea vitae abdicatio legibus
diuinis repugnans moraliter impossibilis est, ad quam nosmet
ipso obligare non possumus (§. 4. 8.). Iam officia erga nosmet
ipso in collisione caeteris paribus praeferenda sunt iis erga alios
(per princip. moral.) hinc nemo mortalium sua sponte alterius
vice ad mortem se obligare potest Deut. XXIV. 16. Ezech.
XXVIII. 20. 2 Reg. XIV. 6. 2 Chronic. XXV. 4. Ps. XLIX.
8. 9. (*). Quicunque enim sponte mortem vicariam subiret au-
tor mortis suae, adeoque *ἀντροχειρίας* reus esset (per princ. mor-
tal.). Ast alia conditio est, si DEVS homini talem obligatio-
nem imponeret, tunc enim tanquam officium erga DEVM no-
stris anteponendum est. Caeterum non in dimensione gradu-
um obligationum hic versamur, vnde forsitan casus quidam es-
sent

sent (**), qui talem obligationem imponerent, si nimirum officia erga DEVM aut animam nostram vel erga vniuersam rempublicam cum hac colliderent, sed tunc moralis impossibilitas cessat (per princ. moral.) adeoque esset actio prorsus libera (§. 4.).

(*) Problema hoc iam temporibus antiquissimis aequae ac recentioribus vexatissimum multorum ingenia exercuit. Veterum enim nonnulli Stoicorum maxime, vesania mortis philosophicae abrepti obligationem hanc non possibilem solum, verum etiam necessariam effinxerunt, vnde et tales propiticiae varia sortiti sunt nomina. Apud Graecos dicebantur *ἀντιψυχοι*, *ἀντανδροι*, seu *substituti ὑπέβλητοι* et *ὑποβολεμαιοι*, apud Latinos vero *piaculares* et *succedanei* dicti, conf. I. O. FR. BYDDAEVM in *diff. 4. de erroribus Stoicorum, in philosophia morali §. 5. et in theol. moral. P. 2. cap. 3. Sect. 3. §. 16.* et SAM. RACHELVM in *diff. de morte voluntaria*, et imprimis M. THEODOR. KRÜGER. *Tract. de eo quod iustum est circa morem semetipsum deuouendi pro salute aeternius, qui §. 8-13.* catalogum horum *ἀντιψυχῶν* exhibet. Enimvero differt ab hac deuotione improprie talis, qua quis pro salute alterius vires suas vitamque ipsam pedetentim immolat, de qua nobis non est sermo.

(**) Quorum mentionem iniiciunt I. N. interpretes PVFENDORFF, GROTIUS alique, quos adeat B. L.

§. 16.

Ne interim obiectiones contra hanc veritatem prorsus dubium ex intactas reliquissē videamur, aliquantisper in iis remouendis pedem figere, e re nostra erit. Breuitatis causa vnico (*) tantum operam nostram impendemus ex Epist. Rom. V. 17. Paulus in hoc capite ad corroborandam iustificationem per CHRISTVM fructus illius in medium profert, quo amorem CHRISTI pro nobis mortui refert, cuius insolitam conditionem a consuetudine hominum istius aevi contrarium insimulante demonstratam dat v. 6 8. quem in finem consuetudinem hanc v. 7. allegat. In explicatione huius commatis dissentiant interpretum sententiae, quidam voces *δικαίης* et *ἀγαθῆς* in neutro assumunt, verum nexus cum v. 6. vbi *τῶν ἀσθενῶν καὶ ἀσεβῶν* mentio fit, masculinum indubie indigitat ob vocem *ἡμῶν*, nec minus cum se-

quente v. 8. Sensus adeo hic prodit: aegre enim aliquis pro iusto, i. e. qui officia iuris tantum, non aequitatis praestitit, moritur, quamuis pro bono, i. e. a quo beneficiis antea maectatus est, forte quisquam mortem oppetere audeat. Mitimus hic alias difficultates hermeneuticas, non adeo multum ad scopum nostrum conferentes (**). Inde aduersarii inferunt: Paulum nisi approbare tamen non improbare casum quo quis alterius vice mortis poenam subire possit, hinc legibus diuinis non repugnare. Ast respondeo primum concedendo casum esse posse licitum, non simpliciter enim negauimus: *ὁ ἀγαθός* enim hic non explicatur, cui beneficia praestitit, an beneficia ipsius *ἀντιψύχω* soli, an vero vniuersae reipublicae praestita sunt. Deinde Paulus non de obligatione eaque legitima quidquam assert. Sola enim allegatio approbationem eius non indigit, alias multa peccata a viris *θεοπνεύσις* approbarentur, improbatio autem ab apostolo hic non expectari potest, siquidem finis ipsius non est, vt legitimam CHRISTI mortis indolem sed insolitum & inauditum amorem ipsius pro hostibus etiam morientis comprobaret, adeoque posita hac consuetudine saluus tamen manebat finis eius. Denique satis caute apostolus loquitur per *τὸ τολμᾶν*, quod autoribus purissimis audaciam denotat, equis vnquam eam virtutem appellauit?

(*) Reliqua loca ab aduersariis in contrarium allata sunt Gen. XLII. 37. XLIII. 9. 1. Rom. XX. 38. sqq. et potissimum 1. Ioh. III. 16. quo loco vtuntur praesertim AEGID. HYNIVS, et SEBASTIAN SCHMIDIVS, et FRID. RAPPOLTVS *in theol. aphor. Ioh. tom. I. opp. theol. p. 374.* quofum obligatio aut non spontanea, (§. 15.) aut ob culpam imposta, aut non deuotionem proprie talem sed improprie vti locus Ioh. demonstrat.

(**) De difficultatibus hermeneuticis h. c. adeas 10. CHRISTOPH. WOLFFIVM *in curis philol. ad h. l.*

§. 17.

quid sit Christus.

Hisce praemissis fini nostro propius consulturi ad speciosa sensum deueniamus. Vbi primum dispiciendum est quid sit CHRISTVS. Est vero essentialis DEI filius incarnatus, seu cum humana

humana natura personaliter vnitus. Matth. III. 17. XVI, 15-17. Luc. 1. 35. Rom. VIII. 32.

§. 18.

CHRISTVS est essentialis DEI filius (§. 17.), cui pater ab aeterno essentiam suam per generationem actiuam communicauit, Pf. II. 7. Mich. V. 1. Ebr. I. 5. V. 5. hinc verus et essentialis DEVS est, Matth. XXVI. 63. 65. XXVII. 54. Rom. IX. 5. Col. I. 15. Ioh. V. 18. I. 15, 1 Ioh. V. 20. adeoque est spiritus perfectissimus (§. 12.) intellectu omnia distinctissime sibi repraesentante, aequae ac voluntate optimum semper eligente, summaque et interna et externa libertate praeditus (§. cit.).

§. 19.

CHRISTVS est DEVS (§. 18.), quicquid adeo de obligatione DEI (§. 12.) demonstrauiamus, id etiam de CHRISTO valet. Hinc nec externe, nec antecederet obligari potest, legibusque profusus solutus est, licet interne per perfectiones suas aequae ac consequenter per promissiones obligationem recipiat summam (Schol. §. 12.) Gal. IV. 4. Ebr. V. 8. vnde etiam factum, vt sanctitate et sapientia permotus pactum aeternum cum patre de restauratione hominum deperditae salutis iniret Pf. XL. 40. sqq. Ies. XLIX. 1. sqq. vtpote qui miseriae hominum non solum perfectissime concius erat, verum etiam legum diuinarum indispensablem conditionem optime nouerat (§. 13, Schol.) Exod. XX. 5, 7.

de obligatione ipsius, quatenus DEVS est.

§. 20.

CHRISTVS est filius DEI incarnatus (§. 17.), hinc naturam humanam simul induit, verusque & essentialis homo fuit, Ebr. II. 14. 16. 1 Timoth. II. 5. hinc non solum corpus humanum infirmitatibus humanis obnoxium gestauit, Ioh. XI. 41. Matth. V. 2. XIV. 20. verum etiam animam humanam (*) intellectu voluntateque limitata dotata habuit (§. 13.), Matth. XXVI. 38. Ioh. X. 16. 18. adeoque humanae naturae CHRISTI in se consideratae eadem est conditio, ac hominum omnium, proinde et obligationis (§. 13, 14, 15.) species ipsi competunt. Interim humana

de humana ipsius natura.

mana natura extra vnionem cum diuina posita, est ens rationis vti §. sq. ostensuri sumus adeoque et obligatio illius deceptrix euaderet.

(*) Conferri hic in primis meretur, quae CL. CARPOV in *psychol. sacratissima* satis eleganter typis mandauit. Multae insuper a Theologis huius rei ventilantur quaestiones altioris indaginis, quales de ortu humanae naturae CHRISTI et aliae, quae vero ita plerumque comparatae sunt, vt in vtramque partem disceptari queant, quare merito illis operam nostram denegamus.

§. 21.

de vnione hypostatica.

CHRISTVS est DEI essentialis filius cum humanitate personaliter unitus (§. 17.) vniri dicuntur, si plura ita proxime sibi praesentes sunt, vt vnum tantum efficiant, hinc saltem duo ad vnionem requiruntur. Varias vnionis species in theologia occurrunt, qualis *vnio sacramentalis*, quae in sacramentis noui foederis obtinet; *mystica*; inter regenitos fide cum CHRISTO iunctos; et *ὑποστατική*; quae haec loci pertractanda venit. Constat vero haec vnio in permeatione et mutua praesentia vtriusque naturae ad opera communia, ipse actus, qui has duas naturas CHRISTI interueniente conceptionis actu consociauit, dicitur vnio, status eam excipiens vnio, quae nobis in spissa huius vitae caligine palpantibus eo magis ignota est, quo arctiori de vnione corporis cum anima nostra cognitionis ambitu instructi sumus, dum illa supernaturalis est teste Paulo 1 Tim. III. 16. licet verissima et realis sit, quod euincunt propositiones in sacr. litt. obuia Ioh. I. 14. verbum factum est caro, non *κατα μεταβολήν* et mutationem passiuam, nec per *ἀλλοίωσιν*, seu confusionem, sed per assumptionem actiuam, ita vt secunda persona trinitatis humanam naturam in propriam hypostasin assumeret, conf. Ebr. II. 14. 16. Rom. IX. 5/ Col. II. 9. Vnio igitur haec fuit *περιχώρησις*, ita vt determinationes vnus naturae alteri propriae factae sint, quam communicationem idiomatum plenius §. sq. illustrabimus. Porro haec vnio fuit naturarum, licet non naturalis, nec essentialis, quae in trinitate S. S. obtinet, nec acciden-

accidentalis, nec denique personarum, vt duae personae in vnam coirent, quod aequè in se ac diuinis literis repugnaret 1 Tim. II. 5. 1 Cor. VIII. 6. Ephes. IV. 5. Plura occurrunt in theologia dogmatica. Sequitur adeo, humanam naturam extra vnionem personalem positam, esse ens fictionis (§. 20.).

§. 22.

CHRISTVS DEVS cum humanitate personaliter vnitus est (§. 17.). Vnio vero haec permeatoria & mutua est (§. 21.), ita, vt natura diuina humanam sibi propriam et humana diuinam habeat. Natura entis est complexus omnium eius determinationum, adeoque et determinationes vtriusque naturae seu attributa et modi necessario communicanda sunt, quod Theologi *communicationem idiomaticam* appellare solent, quae in CHRISTO absoluitur mutua appropriatione proprietatum vtriusque naturae, vt diuina natura proprietates humanae suas fecerit, et humana attributa diuina acceperit, quamuis haec appropriatio mutua fuerit, modus appropriandi tamen diuersus fuit, qui respectu humanae naturae passiuus, respectu diuinae actiuus fuit (§. 21.). Praeterea humana natura praeter hanc *κοινωνίαν* perfectionum accessione induta est; diuina vero ob gradum realitatis maximum huiusmodi accessionis incapax, idiomatica humanae naturae tantum sibi appropriauit. Quae appropriatio etiam nullam infusionem seu transgressionem attributorum vnus in alteram infert, sed probe notandum, hanc communicationem pro vtriusque naturae receptiuitate factam esse, ita vt attributa vnus non nisi κατ' ἄλλο alteri competant & respectu inhaesionis vt modi insint, id quod ipsa vnionis hypothetica insoles requirit (§. 21.), qua non nisi hypothetice proprietates vnus alteri naturae inhaerere possunt. Quicquid adeo vni naturae in CHRISTO θεωνθρώπων imputari potest, illud et alteri vel mediate imputandum, et vice versa. Cuius rei fidem indubiam faciunt propositiones idiomaticae in sacris litteris passim occurrentes. Plura exhibet theologia dogmatica, quo lectorem relegamus.

C

§. 23.

§. 23.

de ἀνθρώπου
σῆμα humanae
naturae.

Humana et diuina natura ita inter se cohaerent, vt vnum tantum mediatorem efficiant (§. 21.), adeoque vnica tantum ex his duabus naturis enascitur persona seu suppositum (§. 11.). Iam vero aut diuinae, aut humanae naturae solum, aut vtrique simul, conuenit haec personalitas. Postremum inuoluit, quia hac ratione pars huius personalitatis diuinae, pars humanae naturae tribuenda esset, quod subsistentiae tanquam qualitati, non vero quantitati extensivae (per Ontol.), aequae ac necessariae immutabilitati filii DEI repugnaret (§. 18.), hinc aut diuinae aut humanae naturae seorsim competere debet. At diuina natura omnes perfectiones necessario possidet (§. 12.), hinc et subsistentia ab ea separari nequit (§. 18.), personalitas igitur diuinae naturae competens humanae adscribi nequit (§. 21.) Ioh. I. 14. Caeterum si humanitati θεανθρώπου personalitatem abnegamus, non simul intellectum et voluntatem humanam in CHRISTO excludimus (§. 20.). Verum id innuunt saltem Theologi nostrates, CHRISTVM, neque circa incarnationis initium, neque quoad in his terris vixerit, nec denique post abitum ad patrem, qua humanam naturam per se et extra vnionem cum diuina substituisse vnquam.

§. 24.

de ἀσφαλείᾳ
τησὶν humanae
naturae.

Impeccabilitas CHRISTI consistit in plenaria omnium peccatorum absentia, vt CHRISTVS tam peccato originali, quam actuali quoad inhaesionem operatiuam, non vero quoad imputationem moralem, actu caruerit, nec peccare potuerit. Duplex inde demonstrandi via se nobis aperit. Quarum prior absoluitur demonstratione, CHRISTVM reuera non peccasse, altera, nec peccare potuisse. Illa nititur euidentia testimonii; haec rationum est. Illam absoluunt SS. lit. effata, quae non solum originalis peccati absentiam extra dubitationis aleam ponunt, supernaturale ipsius nascendi Genus enarrantia, Luc. I. 34. 35. Matth. I. 18. 23. collatis cum iis, naturalem hominum generationem fontem et originem huius labis hereditariae adserentibus Ps. LI. 7. Ioh.

Ioh. III. 6. Rom. V. 12. et ea loca, vbi nominibus hocce peccatum abnuentibus insignitur 1 Petr. I. 19. 2 Cor. V. 21. Ebr. VII. 26. verum etiam actualia peccata ab ipso segregant, Esa. LIII. 9. Pl. XLV. 8. Luc. I. 35. IV. 41. Ebr. IV. 15. Matth. XXVII. 19. 24. Ioh. VIII. 48. Alteram viam iam aggredimur impossibilitatem peccandi CHRISTI euincendi. Impossibilitas vero est vel absoluta, cuius oppositum in se repugnat, vel hypothetica, in certo nexu contradictorium oppositum habens, hinc *ἀνεπαρτησία*, vel absoluta est, soli DEO tribuenda, vel hypothetica, quam CHRISTO inesse iam demonstraturi sumus. Humana enim natura ita in CHRISTO vnita est cum diuina, vt haec perfectiones suas illi donauerit (§. 21. 22.), iam diuina natura est impeccabilis (§. 12. 18.), adeoque humanae naturae impeccabilitas competere debet (§. 22.). Ast quicquid humanitati CHRISTI communicatur, fit mediante vnione hypostatica, quae hypothetica fuit (§. 21.), impeccabilitas itaque nonnisi hypothetica humanae naturae inhaerere potest (*).

(*) Haec in proinctu dicta sunt, plenioris disquisitionem expectaturus adeat *diss. de ἀνεπαρτησία Christi* sub PRAESIDE nostro s. VEN. *defensam* §. 25.

§. 25.

CHRISTVM inter DEVM et homines mediatorem egisse, ^{de IESV Serua-}
res est aequae mortalibus salutem aeternam consecuturis scitu- ^{tore nostro,}
necessaria, ac verissima. Mediator dicitur persona, pacis inter
duos belligerantes restitutionem curans, hinc CHRISTVS est per-
sona reconciliationem inter DEVM et homines satisfactione vi-
caria actiuans, cuius necessitatem breuibus sic euictam reddere
licebit. Omnes homines legibus diuinis satisfactione vicaria
gantur (§. 13.), at primorum parentum praeuaricatione omnes
harum legum sanctissimarum transgressores facti sunt Rom. V.
19. 12. Pl. XIV. 3. Rom. III. 23. Hiob. XIV. 4. iam leges
DEI aut obedientia actiua aut passiuam implentur (Schol. §. 13.).
Prius miserrima hominum conditio negauit, vt pote qui in pec-

catis mortuū ad bonum spirituale inepti sunt, Genes. II. 17. Eph. II. 5. Tit. I. 16. posterius vt poenam statim illis infligeret, summa DEI benignitas et gratia impediuit, siquidem hac ratione omnes in vniuersum homines aeterna morte mulctandi essent. Hinc negata propria hominum satisfactione necessaria fuit aliena per plenipotentiarium, vti vocant, quo DEVS cum hominibus perduellionis accusatis reconciliaretur, ast hic vicarius hominum non merus homo esse potuit (per demonstr.), verum et DEVS esse debuit, quia alias infinite violatae iustitiae diuinae aequae ac pro omnibus hominibus simul satisfacere haud potuisset, hinc CHRISTVS tanquam *ἑκένθροπος* optime huic negotio accommodatus satisfactionem hanc pro nobis praestare potuit, et etiam reuera praestitit Rom. III. 24. 25. 2 Cor. V. 18. 19. 21. 1 Tim. II. 5. Rom. V. 1.

§. 26.

continuatio.

Possibilitatem satisfactionis CHRISTI vicariae quidem tantum demonstratam dedimus (§. 25.). CHRISTVM vero, cuius res gestas Euangelistae sollicitae et satis dilucide delinearunt actu & reuera satisfactionem hanc praestitisse, si demonstrationem posceres, non solum ob materiae amplitudinem dissertatiunculae limites transmigraremus, verum etiam apud aequum rei arbitrum veniam vix impetraremus, cum in reuelatione huius beneficii summas DEO O. M. diuitias admiramur, qui in constituendis promissi seruatoris characteribus aequae ac in implendis iisdem benignissimus fuit, quare ad dogm. theol. lectorem ablegamus. Interim explicationi huius satisfactionis paululum immorabimur. Cuius functio eo potissimum redit, vt CHRISTVS DEO grauiter laeso eiusque iustitiae violatae sacrificiis vicariis satisfaceret, quod pater ob foedus aeternum cum filio de redimendo mortalium genere aequi bonique consuluit 1 Ioh. II. 1. sqq. Rom. V. 1. Ephes. II. 17. 18. verum etiam hanc ob causam obligationem mortalium tanquam partis laedentis reciperet, quo legibus diuinis ab ipsis susque deque habitis obedientia sua tam actiua quam passiuā satisfaceret, omnemque ipsorum reatum culpaē & poenae sponte

sponde subiret, Ies. LIII 4. 5. 2 Cor. V. 21. Gal. III. 13. 14. 1 Ioh. III 4. iam vero homines ob primam *παράνομην* mortem aeternam sibi adsciuerant Genes. II. 17. Rom. V. 12. 14. 17-19. hinc et CHRISTVS nostri causa locoque mortis poenam luere debuit Rom. IV. 25. V. 8. 1 Petr. III. 18. 2 Cor. V. 21. 15. 1 Cor. XVI. 3. quibus in locis particulae *dei* et *υπερ* substitutionem vicariam necessario inferunt. Mors interim haec vicaria a sacris autoribus synædochice sumitur, vt totum perpeffionem ipfius externarum & internarum ambitum comprehendat, vnde in propatulo est 1) ad satisfactionem vtramque CHRISTI naturam conspirasse (§. 18. 20. 25.) 2) Omnem hominum reatum merito CHRISTI sublatum Ies. XLIII. 5. ipforumque salutem possibilem restitutam fuisse Genes. XII. 3. XVIII. 18. Luc. XXIV. 50. Gal. III. 8. 9-14. cuius demum fide in ipsum reposita actu participes ab ipso reddimur. 3) CHRISTVM vero pro semetipso satisfacere haud potuisse, quia prorsus innocens et culpa vacuus fuit (§. 24.), et 4) denique illum nulla necessitate physica, sed summa cum libertate obligationem hanc subiisse totamque istius praestationem ad *κένωσιν* referendam esse.

§. 27.

CHRISTVS mediator noster pacem inter DEVM et homi- de triplici eius
nem restituit (§. 25. 26.), adeoque non solum cum DEO tanquam officio.
parte laesa, verum etiam cum homine parte laedente ipsi agen-
dum fuit, actiones istae cum ex peculiari DEI decreto & ordi-
tione tam ab aeterno Esa. XLIX. 1. sqq. 1 Pet. I. 20. quam in
tempore facta, per vnctionem spiritus sancti 1 Sam. II. 10. Ps.
II. 2. XLV. 8. dicuntur officia. Officium, quo iustitiae diuinae
satisfecit, fuit sacerdotale 1 Tim. II. 6.; officium vero respectu
hominum duplex fuit; vnum, quo hanc expiationem partam ho-
minibus annunciauit, propheticum dicitur; alterum, quod in ap-
plicatione eiusdem versatur, regium vocatur, adeoque CHRISTVS
triplici officio functus est. Sacerdotale de industria in seqq.
operam nostram exercebit; propheticum vero breuitatis causa
omittendum erit; remanet regium, paucis explicandum, quod
C 3 potissi-

potissimum consistit in complexu operationum CHRISTI, quibus partae ab ipso salutis applicatio absoluitur, applicatio haec non nisi remotis impedimentis eiusdem obtineri potest, impedimenta autem fuerunt, et satanas, et ipse homo vna cum reliquis rebus contingentibus, hinc CHRISTO competere debebat ius illorum omnium mutationes ita dirigendi, vt fini huic obesse nequeant, quare et satanam debellauit. Luc. I. 27. Tit. I. 12. 14. 1 Pet. I. 9. et homines fide cum ipso iunctos cura sua singulari defendit, et reliquas res contingentes ita gubernauit, vt salutem hominum inferirent, adeoque primaeuam legitimam hominum erga DEVM relationem restituit, quae regnum ipsius efficit, cuius administratio duplici iure CHRISTO competit, tum, quatenus DEVS est, cui omnes res contingentes spiritus maxime morem gerere tenentur (§. 12. 18.), id quod etiam humanae ipsius naturae tribuendum est (§. 22.), tum etiam ex foedere aeterno inter personas diuinas de redimendo mortalium genere (§. 26.).

§. 28.

continuat.

CHRISTVS est rex omnium rerum contingentium (§. 27.), adeoque omnes eius subditi sunt, neque quisquam ipso superior esse potest (§. 7.), hinc externe obligari nescit (§. 6.), adeoque prorsus sui iuris est, ita, vt dominio suimet ipsius praeditus sit, vt principes seculares summa potestate instructi a nemine pendent, sed suimet ipsius possessione et proprietate gaudent. Ast, inquis, sequitur tantum ex hac demonstratione, CHRISTVM respectu entium finitorum dominum sui esse independentem, non vero respectu DEI, cum saltim humana ipsius natura imperio reliquarum personarum diuinarum subiaceat, quod etiam sacr. litt. paginae confirmare videntur, Ioh. V. 22, Act. XVII. 31. patrem omne iudicium tradidisse filio, adeoque imperium CHRISTI dependere a patre. Verum respondeo, in antecedentibus iam demonstraui, CHRISTVM esse aequae DEVM ac patrem (§. 18.), ipsi igitur cum patre imperium independens commune est (§. 19.) iam humanae naturae attributa diuinae communicata sunt (§. 22.) adeoque imperium independens humanitati tribuendum est (§. 27.).

(§. 27.). Ad traditionem huius iudicii quod attinet, diuinitati CHRISTI si adscribere velis, concedo ea ratione, qua et essentiam ipsam ab aeterno generatione aeterna a patre accepit; et aeterno cum reliquis personis diuinis foedere iudex constitutus est: sin vero humanitati Θεωθρώπου, iterum ad castra tua transeo, siquidem omnes perfectiones ex vnione hypostatica ipsi obtigerunt, circa quam patris aequae ac spiritus sancti operationes simul versatae sunt, adeoque eo respectu dependet a patre, verum vnio haec respicit officium mediatorium, quod ex mero CHRISTI beneplacito emanauit (§. 25. 26.), proinde dependentia voluntaria fuit, quae cum analogia fidei nostratium, et scopo nostro optime conspirat. Porro eodem iure ex hoc dicto elicere nobis liceret, patrem potestatem iudiciariam amisisse, nisi hic relationem operum economicorum cum sanioribus intelligere malles. Eodem plane recidunt, quae iam inde ab antiquissimis temporibus vltro citroque disceptata sunt de seruitute CHRISTI (*), distinguendo nimirum inter id, quod Θεωθρώπου in se considerato, et quod respectu officii mediatorii & ob νέωσιν ipsi inhaeret, hinc facta rectaeque manet nostra argumentatio, CHRISTVM dominio suimet ipsius independenti frui. Nec defunt vestigia in sacris litteris, quae huius potestatis CHRISTI illimitatae fidem adstruunt optimam Ioh. X. 18. vbi abdicationem vitae suae aequae ac receptionem in sola ipsiusmet potestate positam explicite commemorat.

(*) Quam vehementer exacerbarunt, tam Graecorum, quam Latinorum patrum hac de re litigantium labores, videre est apud PETAVIUM *in dogm. theol. tom. 5. Lib. 7. cap. 7. 8.* Quidam plane inficias ierunt CHRISTVM fuisse seruum; praesertim IOH DAMASCENSUS, THEODORETUS, DIONYSIVS ALEXANDRINUS, et alii, quibus et HADRIANVS PAPA et *Francoford. concilium* adtulpantur. Alii contra multis interdum inutilibus distinctionibus seruitutem CHRISTI pro aris & focis propugnantur.

§. 29.

Principiis rite praemissis argumentationem ipsam superstruendi periculum erit faciendum. Priusquam vero ad rem ipsam accedamus, id agendum erit, vt statum quaestionis ab ini-

explicatio statum quaestio-

nis.

tio rite figamus. Enimvero non in eo allaboramus, vt demon-
 strems, vel potius effingamus, CHRISTVM prorsus non obligatum
 fuisse legibus diuinis, sed potius contendimus, CHRISTVM interna
 et consequente obligatione ad munia mediatoris persoluendâ ad-
 strictum fuisse. Siquidem CHRISTVS hominum miseria, aequè ac
 Φιλανθρωπία permotus, obligationem hanc spontaneam subiit
 (§. 25. 26.) foedereque aeterno cum patre et spiritu sancto ad
 eandem implendam compulsus est (§. 26.), hinc interne et con-
 sequenter illum obligatum fuisse sanctè credimus (§. 7. 9.) Nec
 id acturi sumus, vt euincamus, CHRISTVM, qua DEVM, obligatione
 antecedente, et externa solutum fuisse, cuius contradictoria sen-
 tentia nemini purioris theologiae gnaro in mentem vnquam ve-
 nire potest (§. 12. 18. 19.). Nec denique, vtrum CHRISTVS le-
 gibus humanis addictus fuerit, quibus omnino, quoad in terra-
 rum orbe vixit, obedientiam praestitit ob euacuationem spon-
 taneam, verissimum autem est, qui respectu DEI exlex est, et
 hominum respectu talis esse debet. Sed in eo vnice cardo rei
 vertitur, vt euictum reddamus, CHRISTVM hominem ab obligatio-
 ne antecedente, et externa legum diuinarum vacuum esse. Prae-
 terea id obserues, si CHRISTI humanam naturam seorsum confide-
 ramus, id tantummodo abstractiue fieri, non vero extra vnio-
 nem hypostaticam positam a nobis considerari (*).

(*) Sicut nulla plane re manifestissima quidem veritas est, quae ab ho-
 stium insultibus non allatrata atque lacessita sit, ita et nostra veritas pa-
 ria experta est fata. Impugnatur autem instar consecrari ab omnibus
 obedientiam CHRISTI adiuam ad satisfactionem pertinere, negantibus.
 Quo referuntur praeter *Pelagianos*, *Sociniani*, quod videre est apud
 SOCINVM, *praelect. theol. cap. 18.* et SCHMALZIVM *exam. 156. error.*
 Arminiani et Reformatorum nonnulli IOH. PISCATOR in primis *vol. 3.*
thes. theol. l. 25. th. 18. DAVID PAREVS in *Rom. V.* alique, quibus ex
 nostratibus obuiam inierunt CALOVIUS, de litteris et typographis meri-
 tissimus, tam in *Socinismo proflig. de Christo tit. 5. de impletione le-
 gis a Christo facta contro. 1. 2. et in Systemate theol. tom. 7. art. 4.*
cap. 2. GERHARD *tom. 3. LL. l. de iustific. §. 56-64.* BROCHMAN in
Syst. art. 16. cap. 1. sect. 12. quaest. 4. pag. 443. seqq. et QVNSTAEDT
 in *Syst. Part. 2. cap. 3. memb. 2. sect. 2. quaest. 3. pag. 283. seqq.*

συνεχίζω τὸν λόγον ὡς ἐπὶ τὸν ἀποστόλου φ. 30.

Argumentum I. ex sacris litteris desumptum deriuamus ex Argum. I. ex
Philip. II. 8. cuius explicatio genuina breuibus praeftruenda erit. Philip. cap. II.
Apostolus in hoc capite Philippenses ad concordiam et animum v. 8.
demissum adhortari satagit, motiua ad hoc desumit a CHRISTO
eiusque statibus, quorum primum exinanitionis versu 5-8, tan-
quam exemplum prorsus singulare ipsis proponit, atque v. 8.
quasi in summam contrahit, hinc Paulus de humili CHRISTI ho-
minis sorte fermocinatur. Verba ipsa sic interpretanda veniunt:
et forma repertus tanquam homo, semetipsum humiliauit, qui
factus est obediens vsque ad mortem sc. σχημα συνονυμιου
hic est τῆς μορφῆς v. 6, 7. et ὁμοιωματος, quod significat for-
mam et conditionem externam, sensus igitur apostoli hic est:
CHRISTVM hominem tam eximium humiliationis praebuisse spe-
cimen, vt etiam post incarnationem non internam solum et es-
sentialem hominum assumeret conditionem, verum etiam ex-
externam et extraessentialiam ipsorum sortem acceperit, omnes
que infirmitates et calamitosas mutationes impeccabiles, quae
mortalibus in hac vita euenire solent, subierit. Alii vocem
pronuntiant theatralem, incarnationemque ipsam hic occurrere
contendunt; verum tunc minus recte satisfaceret fini apostoli de
humiliatione fermocinantis; εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, i. e. qui ex-
terne se conspiciendum praebuit scil. χριστὸς v. 5. vt homo, ὡς
particula asseueratiua hic est, ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν praedicatum
hoc significat illum iudicio suo alios sibi longe anteposuisse idque
ἑαυτοῦ, ita vt nemo ad hoc ipsum cogere potuerit, sed sua spon-
te factum, dum ipse auctor et principium huius euentus exstire-
rit, quod iam v. 7. monuit apostolus, et hic emphaseos causa
reperit. Reliqua verba h. c. additamentum efficiunt epexe-
geticum, praesertim ταπεινωθεὶς ὑπὸν χριστοῦ: γενόμενος ὑπὸν
κτος q. d. qui actiones legibus alterius conformes reddidit. Sen-
sus igitur apostoli hic est; qui sponte sua ita se humiliauit, vt
quamuis per se nullis legibus circumscriptus esset, sed summa
libertate externa frueretur, nihilominus tamen vsu huius perfe-
ctionis

D

ctationis

tionis sponte se abdicauerit, voluntatique alterius se subiecerit *μέχρι θανάτου*, vsque ad mortem, *μέχρι* simul successionem hic inferre potest, vt hanc obedientiam a primis annis vsque ad mortem praestandam perseuerauerit; *θανάτου δε σταυρού*, gradationem hic obuiam dilucide ostendit particula *δε*, vt non mortem solum, sed et mortem violentam infamemque sustinuerit (*). Proinde sequitur de humana natura CHRISTI Paulum hic sermocerari, diuina enim natura, omnis mutationis incapax, nec se humiliari, nec mori potuit. Iam vero dicitur de illa obseruantiam legis fuisse spontaneam, hinc obligatio a voluntate alterius non dependet, CHRISTVS, igitur homo obligatione externa solutus fuit (§. 6. 8. 29.). Ast cum reuera obedientiam hanc praestiterit, idque sponte, non deriuari potest ex natura ipsius limitata, adeoque CHRISTVS et obligatione antecedente legum diuinarum caruit (§. 9. 29.) (**).

(*) De difficultatibus huius loci vexatissimi, conf. praefat. 10 CHRISTOPH. WOLFFIUM in *curis philol. ad h. l.* qui simul satis amplam notitiae litterariae materiem memoriae prodidit.

(**) Adhuc plura loca exstant, quae veritatem euictam sistunt ad Ebr. VII. 27. Matth. II. 8. breuitatis causa vero operam nostram illis denegare tenemur. Licet explicitam mentionem nusquam in sacris litteris extare sponte largiamur, dummodo iterum nobis concedatur, dogma, quod non explicito relatum legimus in sacris litteris, ideo falsum non esse.

§. 31.

Argument. II.
ex communi-
catione idio-
matum,

Iam ad alterum argumentum pedem moueamus, quod vna cum sequuturis impossibilitatem hypotheticam obligationis externae et antecedentis, vti illud contra actualitatem tantum a CHRISTO abfuisse ostendit, euincet. Hoc desumptum est ab idiomatum communicatione. CHRISTVS habuit diuinam naturam (§. 18.) et humanam (§. 20.), quae vtraque ita inter se vnita est, vt vna alterius proprietates pro receptiuitate suas fecerit (§. 22.), iam vero proprietates DEI est, illum obligatione externa, et antecedente solum esse (§. 19. 12.), adeoque et CHRISTO homini tribuenda est (§. 22.), hinc CHRISTVS homo obligatione legum diuinarum antecedente et externa teneri non potuit (§. 29.). Ast, obiciis, nobis vitium circuli in demonstrando commisi, saltem

ex

ex hoc principio plus probari, quam probandum sit, dum aequae bene concludi possent, diuinitati CHRISTI hanc proprietatem humanae naturae obligationis antecedentis, et externae tribuendam esse, quod communicatio illa mutua fuit. Verum enim vero communicatio haec quidem mutua est, sed modus diuersissimus fuit (§. 22.), hinc humana natura diuinae nihil quidquam communicare potuit, nisi quod ipsa suum fecit, adeoque mutua fuit proprie respectu diuinae naturae, non vero humanae, et id quidem pro receptiuitate. Proinde non valet consequentia, quidquid huius communicationis competit diuinae etiam humanae naturae competere debet. Tota insuper haec communicatio ob officium mediatorum facta est; iam utraque haec obligatio repugnat seruatori nostro (§. 25. 26.), hinc facta tectaque manet nostra demonstratio (*).

(*) Nec est, quod hic vniuersalitem obligationis hominum erga DEVM iure creationis in medium proferunt aduersarii, siquidem CHRISTVS homo multa peculiaria iam supra indicata habuit, proinde nihil nobis detrimenti subnaicitur ex hac vniuersalitate.

§. 32.

Argumentum III. ex impeccabilitate humanae naturae *Secundum* *Argum. III. ab* *impeccabilitate* *hum. nat.*
petimus. Sicut ad moralem obligationem requiritur actio ratione executionis libera, cuius oppositum non inter-
 ne solum, verum etiam physice & moraliter possibile est (§. 4. 5.), ita etiam obligatio externa ad legem supponit actionem lege
 praescriptam, oppositum habere aequae physice ac moraliter
 possibile (§. 6. 7.), quaecunque igitur actio non ita comparata
 est, vt formido oppositi, et physice et moraliter adesse possit,
 illa obligationis ad legem nullo modo capax est (§. 4. 7.), at-
 qui CHRISTI hominis actiones ad vnum omnes hypothetice
 impeccabiles fuerunt, seu & physice et moraliter impossibile fuit,
 vt CHRISTVS actionem legi diuinae e diametro oppositam patra-
 ret (§. 24.), proinde actiones ipsius legibus diuinis teneri non
 potuerunt, saltim superuacaneum fuisset, quod iridem de sapi-
 entissimo legislatore nullo modo cogitari potest (*) (§. 12.).
 Enim vero si CHRISTVS homo legibus diuinis circumscribi non
 potuit,

potuit, et obligatione earum externa subiectus esse nequit (§. 7. 29.), idque cum physice impossibile sit, quanquam absolutam extra unionem hypostaticam possibilitatem concedimus (§. 13.), nec talis obligatio ex natura ipsius deriuari potest, obligatione igitur & antecedente solutus fuit (§. 29.). Caeterum si in CHRISTO homine negamus actiones ratione executionis liberas, non simul eiusdem libertatem euertimus, siquidem hanc speciem libertatis non ad essentialia libertatis spiritus retulimus, sed modi instar, mortalium libertati inhaeret secundum nostram definitionem libertatis (§. 4.).

(*) Verissimum duco ex hoc fonte plerasque leges et diuinas et humanas ortum suum traxisse, quod actiones contrariae malae commissae antea fuerint, ita ut legislatoria potestate instructi anam legum suarum infunderint. Vnde enim in *iure Can.* leges deriuare? *In ecclesia consecrata non negotiationes et inhospitalitates locum habere debere*, item *ius amortizandi*, aliaque, nisi eiusmodi facinora et rapinae antea essent commissae. Pari passu ambulant leges diuinae, licet ob DEI praerogationem non necesse est, ut actio, lege prohibita, iam actu patrata sit. Mandatum enim primum de non uescendo arboris fructu a DEO datum non fuisset, si homini transgressio eiusdem physice impossibilis fuisset, ac DEVS actualitatem eiusdem non praesuiisset.

§. 33.

Argum. IV. ab
ἀνεπισημοσία
hum. nat.

Argumentum IV. ex impersonalitate humanae naturae in CHRISTO colligimus (§. 23.). Nihil enim nisi persona moraliter obligari potest (§. 11.), iam CHRISTVS, quatenus homo fuit, non est ens per se subsistens (§. 23.), licet intellectum et voluntatem habuerit, propria tamen subsistentia caruit, hinc et nota characteristica personae (§. 11.). Sed vis illa finita inhaesit infinitae (§. 23.), adeoque actiones nonnisi coniunctim cum hac vi infinita patrare potest, hinc nec connexio motiuorum cum talibus in humana natura qua tali, locum inuenit, obligari igitur moraliter nequit (§. 2.), adeoque sequeretur humanam CHRISTI naturam, nec externe, nec interne, itemque nec antecedenter, nec consequenter obligari potuisse. Verum enim
vero

vero quamquam humana natura propria personalitate cauerit, tamen alienam naturae diuinae accepit, quae huius defectus complementum constituit (§. 21. 23.), hinc et pro receptiuitate huius acceptae personalitatis obligari potuit (*), quae cum personalitas filii DEI fit (§. 17.) CHRISTVS, qua homo interne et consequenter obligari potuit (§. 12.), aut hypothetice impossibilis antecedens, et externa obligatio fuit (§. 12. 21. 29.).

(*) Conferri hic merentur ad illustrationem, quae eundem in finem praemisimus §. 11. de officiis corporis ab ethicis praescriptis; inde apparebit ex coniunctione duorum vel plurium posse vnum, extra hanc coniunctionem alias obligationis expertis, in obligationis sphaeram transferri.

§. 34.

Quintum et vltimum argumentum nostrum (*) in officio regio mediatoris nostriprehendimus, cuius rationes ita subducimus. Mediator noster fuit rex, aequae secundum humanam ac diuinam naturam (§. 27.), et quidem ea ratione, vt independentia suimet ipsius perfecta gauisus sit (§. 28.), hinc et superior fuit, qui a nullius voluntate pender (§. 6.), proinde nec obligatio eiusdem quatenus homo fuit ab arbitrio alterius deriuari potest (§. 7.), hinc externe respectu legum diuinarum obligari nequit (§. 29.). Nihil enim infulsus foret, quam adfirmare, eum, qui respectu diuinae naturae ipse auctor legum est, et per vnionem hypostaticam respectu humanae idem factus, obligatione externa & antecedente legum suarum teneri (§. 7.), iam vero CHRISTI hominis obligatio ad legem DEI ex natura ipsius limitata ob independentiam suam contrarium potius ostendens cognosci nequit, hinc & obligatione antecedente solutus esse debuit (§. 29.), cumque CHRISTI hominis regia maiestas vnione personali nitatur (§. 27.), quae hypothetice tantum possibilis fuit (§. 21.), hinc et hypothetice impossibilis fuit obligatio ipsius antecedens et externa (§. 29.) (**).

(**) Pluribus argumentis hanc veritatem corroborare dissertat, nostrae limites interdicunt. Nec nos fugit argumentorum cumulum ad veritatem

rei intrinsecam, parum conferre, etsi indubium sit, certitudinem et conuictionem, haud mediocrem inde capere accessionem. Neque inficiabimur, adhuc alia huius rei argumenta in medium proferri posse, interim haec ad tyrocinium ponendum sufficient,.

(**) Ad hoc argumentum quod attinet facile praeuidimus ab iis plane negatum iri, qui Socinizanum more, CHRISTVM, dum in terris his vixerit, regem fuisse negant. Verum neque vnicum est, neque cum his aduersariis hic nobis res est.

§. 35.

de expiatione
CHRISTI pro
aliis.

Supereft, vt et huius veritatis demonstratae foecunditatem et grauitatem breuibus ostendamus. Quem in finem id in sequentibus acturi sumus, vt veritates ex hoc fonte propullulantes in medium adferantur. CHRISTVS est mediator noster, qui nostri causa locoque legibus diuinis earumque praescriptis obedientia tam actiua quam passiua satisfecit (§. 25. 26.), iam necessarium est, vt is, qui pro altero legum praescriptis satisfacere sponder, obligatione propria ad haec liber sit (*) Gal. IV. 4. Se inuicem enim euerteret, si quis, quod pro se ipso praestare tenetur, alterius causa factum esse asserere vellet. Quare si CHRISTVS satisfactionem vicariam perficere debuit, necessarium fuit, vt obligatione legum diuinarum propria caruerit, etiam qua homo (§. 30-34.), quod & quatenus homo satisfactionem nostram primario peregrit (§. 25. 26.), adeoque negata hac veritate demonstrata, momentum constitutum satisfactionis CHRISTI concider. Cum potissimum CHRISTVS typos veteres non exacte retulisset, ad quod tamen totus cultus Israelitarum respexit Ebr. X. 1. VIII. 5. Col. II. 16. 17. nisi in sacrificio suo cruento propria obligatione solutus fuerit. Ad sacrificia enim veteris testamenti requirebantur bruta sine vlla macula, quae adeo nulla propria obligatione subiecta erant.

(*) Conferri hic et in seqq. maxime meretur PRAESID. nostri s. VEN. *institutiones theol. moral. elegantissimae* P. I. cap. 5. §. 58.

§. 36.

continuatio.

Si CHRISTVS homo obligatione legum diuinarum solutus fuit (§. 30-34.), nec ad praescripta earum seruanda cogendus

dus fuit (§. 13.), hinc nec leges diuinas transgressione violare potuit, vbi enim nulla lex, ibi nec locum habere potest violatio istius. Sin leges diuinas violare nequit, nec ad reparationem violationis obligatus fuit. Quare pro semetipso legibus diuinis satisfacere non opus habuit (§. 35.) Ebr. VII. 27. adeoque ipsi possibile fuit pro aliis legibus diuinis satisfacere accedente consensu DEI, partis laesae, quamquam non hominis laedentis, vtpote in cuius emolumentum haec mutatio cedere debuit, nec sine praevio consensu actu particeps fit eiusdem. DEVS vero hac CHRISTI innocentia fortiori motiuo mouebatur ad consensum huic mediationi praebendum, quam si a parte laedente oblata fuisset, cui omnes aditus ad commercium cum DEO ex perduellione praecclusi erant, non vero CHRISTO, qui ipsum ne laedere quidem poterat, hinc et consensus DEI ipsi obrentu facilius erat, eumque et reuera obtinuit Math. III. 17. XVII. 5. 2 Petr. I. 17. 18. Hinc iterum apparet necessitas veritatis a nobis iam euictae, tam remouendi satisfactionem CHRISTI pro semet ipso, quam corroborandi illam pro hominibus factam, nec denique sine insigni iniustitiae specie fieri potuisset, vt DEVS CHRISTVM hominem, quem (§. 23.) impeccabilem demonstrauius, ad supplicium ab alio contractum, dandum, lege cogere voluisset.

§. 37.

Homo respectu DEI nihil quidquam mereri potest (§. de merito 14.). CHRISTVS vero homo legibus diuinis prorsus solutus est, CHRISTI. hinc actiones ipsius ad vnum omnes ita comparatae sunt, vt non sub legum praescriptis comprehensae sint, iam CHRISTVS actiones suas nihilominus lege subiecit (§. 25. 26. 29.), proinde actiones patrauit, legibus diuinis vltra mensuram praescripti satisfaciens, quae mensura praescripti ad actiones hominum tantum restricta est. Hinc CHRISTVS homo respectu DEI meritorum capax fuit, salutemque hominum promeruit (§. 14. 26.) (*).

(*) Contrarium aduersarii nostri Sociniani eadem ratione ex principio huic

hujc opposito deducunt, quod videre est apud socinum *Lib. 3. de Christo servatore cap. 5.* CHRISTVS, inquit, *vt verus homo iure creationis pro se ipso debuit deo obedientiam vitae totius plenam, quapropter illa (nimirum obedientia actiua, quam a satisfactione christi exfulare garrunt) nihil nobis promeruit.* Adeoque principio nostro stabilito & demonstratio nostra valere debet.

§. 38.

homines ad satisfactionem ineptos esse.

Quicumque pro alio legibus diuinis satisfacere satagit, propria obligatione carere debet (§. 35.), iam mortales ad vnum omnes propria obligatione legibus diuinis obtinendi feruntur (§. 13.), prorsus vt ne pro semet ipsis quidem legibus diuinis plenariam obedientiam praestandi viribus valeant (§. 14.), tantum abest, vt pro aliis se oppignorare queant, hinc nemo mortalium ad expiationis negotium subeundum viribus sufficientibus instructus est. Cui accedit moralis illa impossibilitas vitam ponendi pro alterius salute (§. 15. 16.). Cum legibus diuinis vitam suam conseruandi non vero temere de statione vitae decedendi adstringantur. Quam impossibilitatem Dauides diserte professus est *Pf. XLIX. 8. אֵשׁ לֹא יִתֵּן לְאֱלֹהִים פְּרוֹ וְיִקַּר פְּרִיּוֹן נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם* Hinc sole clarius patet vndique propriam mortalium obligationem vicariae satisfactioni officere. Omittimus hic reliquos satisfactionis characteres ab homine longissime absentes, quo vergit valor necessarius, qui operatione naturae diuinæ in christo homine etiam adfuit (§. 22.).

§. 39.

Spontaneitas christi summa in satisfactione.

Quicumque alterum nec laesit nec laedere potest, ad reparationem damni ex laesione orti cogi nescit (per princ. I. N.). Sin vero nihilominus reparationem damni ab alio illati sibi sumserit, id non alia ratione fieri potest, quam spontanea liberrimaque sponsoris ad eandem oblatione. Etenim iniustissimum esset, poenam ab aliquo sumere, quam nunquam meruit, quid quod? ipsi poenae conceptui obuersatur, quae est malum physicum ob malum morale collatum; vbiunque igitur nullum

lum malum morale nec malum physicum adesse potest. Nisi sponte facta mali moralis surrogatione, hinc non nisi mutuo consensu intercedere potest eiusmodi sponsio, ad quem nemo cogi inuitus potest (§. 7. 9.). Multo magis haec iniustitia a foro diuino remota est, quod neminem inuitum ad poenam alienam sustinendam vnquam cogit. Quare DEO satisfactioem pro hominibus praestiturus, id sua sponte molietur, necesse est. Obligatio spontanea in ipso agente sufficientem rationem habet non in alterius arbitrio adeoque nemo ad hanc actionem externe et antecedenter obligari potest (§. 6. 9.). Iam CHRISTVS homo hac obligatione solutus est (§. 30. 34.), et reuera pro hominibus satisfecit (§. 25. 26.), hinc obligationem hanc sponte subiit mediator noster Ioh. IV. 34. X. 17. 18. Ebr. X. 5. 7. Sequitur proinde ex hac deductione simul defensio iustitiae DEI in constituendo hoc sponsore, dum DEVS ipsum non constituit violenter, sed semet ipsum proprio Marte *παρέδοκε*. Verum enim vero vtrumne iustitiae diuinae aduerferet huius vadimonii acceptatio, quae ipsum mortis periculum huius innocentis poscebat, alia quaestio est, et euanesceat, cum §. sq. CHRISTI mediatoris iustam *ἀντιψύχων* simul euictam dederimus.

§. 40.

CHRISTVS homo obligatione legum diuinarum antecede- de CHRISTO
dente, et externa solutus fuit (§. 30. 34.), hinc et ab obligatione *ἀντιψύχα*.
legis diuinae *ἀντιψύχων* hominum prohibentis liber fuit, adeoque mortem hanc vicariam sine violatione legum diuinarum subire potuit (§. 39.). Iam vero mortis supplicium pro hominibus sponte perpeffus est (§. 25. 26.), adeoque et reuera sine omni iniustitiae suspitione *ἀντανδρες* noster factus est (§. 15. 16. 39.). Ast obiicis, CHRISTVS tamen homo vitam iure creationis accepit a DEO, adeoque eius vsus voluntati auctoris conformandus est. Sed respondeo: ex iure creationis nihil quidquam ad CHRISTVM protrahi potest, siquidem non naturali nascendi modo in lucem editus est (§. 31. Schol.) adeoque non valer consequentia. Deinde verissimum quidem est, CHRISTVM accepisse vitam a DEO, sed ob communicationem idiomatum vna cum reliquis perfectionibus, & hoc

E

domi-

dominium in vitam suam communicatum accepit (§. 22.): Proinde usum eiusdem pro lubitu suo distincto dirigere penes ipsum fuit, id quod ipse disterte adferit in loco supra allegato Ioh. X. 8. collato cap. XIV. 31. ubi id ex amore erga patrem, non vero ex obligatione externa proficisci dilucide contendit seruator infallibilis. Quare velana, DEVM iniustitiae hac in re insimulantium, sententia exprobratur, nugantium uti in foro humano iudex eiusmodi deuotioni calculum adhaerere non posset sine grauissima iniustitiae suspitione, ita nec DEVM sine violatione suarummet legum huic ἀντιλύχνα annuere potuisse. Diuersissima enim conditio hominis et CHRISTI est, iudex humanus talem deuotionem leges diuinas migrare vitamque hominum peculiare DEI donum esse, quod semel amissum nunquam reparari potest, optime conscius est, consensu igitur suo alienum peccatum suum faceret. At CHRISTO vitam ponere et assumere licet (§. 28.), adeoque DEVS admissa hae morte vicaria leges suas non enervauit. Ab altera parte vero grauius errant in propugnanda ἀντροφωλιος crudelitate pronocantes ad exemplum CHRISTI, quem in omnibus imitari fas sit, quibus cum facit FRID. RAPPOLTVS in *theol. aphor. Ioh. tom. 1. opp. rheol. pag. 734.* Verum caueant sibi, ne ultra tertium comparationis similitudinem extendentes risum moueant, CHRISTO enim in tantum similes euadere nostrum est, quantum possibile est, proinde hac in re CHRISTVS nobis esse exemplo nequit (§. 15.) (*).

(*) Merito hic euoluendi sunt theologi consummatissimi IOH. GERHARD in *exeges. l. 4. thes. 326.* IO. DORSCHAEVS in *pentadecade disp. 2.* IO. GVSTAV REINBECK de *satisfactione per λύτρον* MICH. FÖRTSCHWIG in *decade dissert. select. disp. 7. de satisfactione Christi*, et praclaudentur THEODOR. CRÜGER l. c. §. 21. 22.

§. 41.

CHRISTVM sacerdotibus
Leuiticis
praeualuisse.

Totus Israëlitarum cultus diuinus fuit typus CHRISTI (§. 35.), hinc CHRISTVS non sacrificia solum, sed & sacerdotes repraesentare debuit 1 Tim. II. 5. 6. Ebr. II. 17. quorum officium fuit aliorum peccata sacrificiis expiare Leu. XVII. 11. II. 4. Num. XXVIII. 22. 30. Luc. IV. 20. 26. 31. 34. Ad quam functionem autem requirebatur, ut sacerdos iuste a propria culpa vacuus legi diuinae pro semetipso facere non teneretur Ebr. IX. 7. 9. VII. 26. 27. quod cum praua omnium hominum conditio ferre non posset, necessarium fuit, veteribus sacrificiis, hanc ob causam, ut prius satisfactione propria legibus diuinis morem gererent, quam aliorum peccata vicario munere delerent Leu. XVI. 3. 6. At CHRISTVS seruator legibus diuinis prorsus solutus, pro se simul sacrificio oblato satisfacere non opus habuit Ebr. VII. 27. sed veteres typos longe superanda pro aliis immolauit.

T A N T V M.

AESTVMATISSIMO
RESPONDENTI

S. P. D.

PRÆSES.

A b edito a me nuperrime indice et habitatum a meis disputatorum et argumentorum disputandorum primus in arenam academicam prodis reliquum ordinem commilitonum ducturus, qui propediem TE excipient dissertationibus suis, quarum una iam ex lustratione mea ad typographum transitit, duae censorium examen sustinent. Facit haec ipsa accumulatio laborum extraordinariorum curarumque distractio in summa otii penuria, ut etiam si TIBI omnino pro humanitate, et aliis forte, quod acquitatis foret, mihi certe ipse minus satisfaciam. Tractatum plane non retractavi, neque his litteris supplementa destinavi. Reddam tamen hic breuiter rationes, quibus Et mihi se approbauerit argumentum dissertationis, Et aliis facile commendari posse existimem. Quas ita subluam, ut ad duas redeant. Vnam in efficienda utilitate et necessitate curatioris determinationis doctrinarum sacrarum ipsarumque locutionum colloco, quae ex nexu, quo singulae cum aliis cohaerent, diiudicanda est, neque evidentius apparet, quam in hac grauissima doctrina de CHRISTO. Bene multa, fateor, in illa occurrunt a doctoribus ex sacris litteris desumpta, quae insignem suspicionem tricarum subtilitatumque scholasticarum faciunt, quibus non solum prisca simplicitas secure caruit, sed recentius etiam theologi non indigerent, nisi ipsa haec securitas in tanta hominum errandi facilitate necessitatem inuexisset sollicite figendi Et caute circumscribendi cogitationes ac locutiones de rebus, in quibus non sine discrimine erratur, et leuis veri rectique migratio, apud primos auctores nec opinantes admodum excusabilis visa, incredibile saepe momentum trahit ad conuellendam subruendamque ipsam arcem rei christianae, funesta saltem

saltem concertationum litumque excitations. Historia concilio-
rum tertii, quarti, & quinti satis id comprobat, ut diffensiones de
CHRISTO filio DEI adoptiuo, creatura, seruo temploque DEI
dicendo non commemorem. Quare quum & impersonalitas huma-
nae CHRISTI naturae et immunitas eiusdem ab obligatione ex-
terna spontaneam expromissionem praegressa indubie eo pertineat,
ac fastidiosae et superciliosae a nonnullis ad inutiles et otiosas minu-
tias referatur ex scholis christianis proscribendas, poterit curatio-
ri illius tractatione apud omnes constare, quamti referat integri-
tatis purioris doctrinae provideri, ne quid luxetur et infringatur
in corpore doctrinarum sanctorum aut conuellatur et eximatur ex
concatenato eorundem nexu. Alteram rationem constituo in felici-
tatis amolienda temeritatis aequae ac pertinaciae obrectatione,
cuius insinulamur ob sententias de communicatione idiomatum in
CHRISTO, quas nonnullis excogitasse et tueri videmur ad opinio-
nem nostram de sacra coena speciosius pingendam stabiliendamque.
Abunde enim commonstrat haec disquisitio, non magis cobaerere
sententias illas impugnatas cum doctrina de vera corporis CHRIS-
TI in sacra coena praesentia, quam cum ipsa doctrina de satis-
factione. Vberius haec disputare aut plura addere tempus prohibet,
et operarum festinatio, quas non morabor. Neque animo in-
dulgebo in prolixissimas voluntatis erga TE meae significatione et
gratulationis officio, quae paucis expediam. Stadium academi-
cum feliciter emensus omnibusque titonis impigri, et progressuum
faciendorum studiosissimi laboribus laudabiliter defunctus in pa-
triam redi diuinis auspiciis, ingenium, litteras, dexteritatem &
salutares imprimis doctrinas ad ciuitatis sacrae utilitatem refer-
spem, quam fecisti optimam, quoad viues imple, DEOque consecra-
tus meis etiam supplicationibus commendatus rem TVAM age
rectissime. Dedi Halae ad Salam in acad. Frideric.
d. XV. Sept. clo lo cc XXXXII.

Th 135

ULB Halle

3

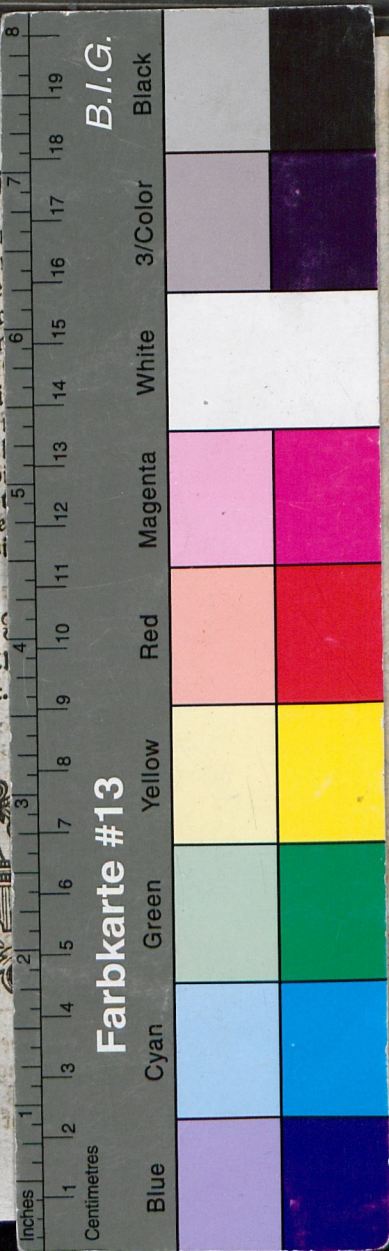
004 917 227

m. c.

Q. D. E. V.
DISSERTATIO THEOLOGICA

DE

CHRISTO HOMINE OBLI-
GATIONE LEGVM DIVINARVM
ANTECEDENTE ET EX-
TERNA SOLVTO

QVAM

SVB VMBONE

VIRI SVMME REVERENDI, EXCELLENTISSIMI AMPLIS-
SIMI, AC DOCTISSIMI

SIGISM. IACOBI BAVMGARTEN

S. S. THEOL. DOCT. EIVSDEMQUE IN REGIA FRIDE-
RICIANA PROFESS. PVBL. ORDIN.

PRAECEPTORIS AC PATRONI SVI AETER-
NVN DEVENERANDI

D. SEPT. M DCC XXXVII.

ERVEDITORVM EXAMINI SVBIICIET

AVCTOR

IOANNES NICOLAVS KIRCHHOFF

MAGDEBVRGENS.

HALAE MAGDEBVRGICAE, 1748.

TYPIS IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI, ACAD. TYPOGR.